

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 476)

Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgarî Yaş Hakkında 123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/578)

T.C.

Başbakanlık

1.6.1989

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/101-2268/02741

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 18.5.1989 tarihinde kararlaştırılan, "Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgarî Yaş Hakkında 123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

YERALTI MADENLERİNDE İŞE ALINMADA ASGARİ YAŞ HAKKINDA 123 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASINA DAİR KANUN TASARISI GEREKÇESİ

Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgarî Yaş hakkındaki 123 sayılı Sözleşme 22 Haziran 1965 tarihinde Cenevre'de yapılan 49 uncu Uluslararası Çalışma Konferansında kabul edilmiş, 1 Ocak 1988 tarihine kadar 40 ülke tarafından onaylanmış bulunmaktadır.

16 yaşından küçük çocukların madenlerde yer altında çalıştırılmayacağını öngören Sözleşmede, gerek ceza hükümleri, gerekse yeterli bir denetim mekanizması ile Sözleşme hükümlerinin uygulanmasına işlerlik kazandırılması talep edilmektedir.

Yine aynı Sözleşmede, yer altında çalıştırılan 18 yaşını doldurmuş çocukların isimlerini, doğum ve işe giriş tarihlerini içeren bir kaydın işverence tutulması ve bu kaydın müfettişlerin incelenmesine açık bulundurulması gerektiği ifade edilmektedir.

Mevzuatımızda, Sözleşme kapsamına giren işlerde 18 yaşını doldurmamış erkek ve her yaştaki kadınlara çalıştırılmaları yasaklanmış olup, belirlenen yaş sınırı Sözleşmede öngörülen 16 yaşın üzerinde bulunmaktadır.

1475 sayılı İş Kanununun 100 ve 104 üncü maddeleriyle, Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü'nün 6 ncı maddesi, İş Teftiş Tüzüğü'nün 15/F-1 maddesi hükümleri Sözleşmede öngörülen ceza

ve denetim tedbirlerine uygun hükümler ihtiva etmektedir. Öngörülen yaş sınırına uyulmaksızın işçi çalıştırma halinde sorumluluk işveren ve işveren vekiline ait bulunmaktadır.

1475 sayılı İş Kanununun 71 inci maddesi her işverenin çalıştırdığı işçilerin doğum yılları itibariyle kaydını tutacağını ve gerektiğinde bu kayıtları teftişle görevli makamlara ibraz edeceğini (md. 89/2) amir bulunmaktadır.

Sözleşme hükümlerinin mevzuatımızla paralellik arz etmesi nedeniyle onaylanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu
Esas No. : 1/578
Karar No. : 8

19.1.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Başkanlıkça 2.6.1989 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgarî Yaş Hakkında 123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 18.1.1990 tarihli 7 nci Birleşiminde Dışişleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Tasarının gerekçesi ve tümü Komisyonumuzca uygun bulunmuş ve maddeleri oybirliği ile aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz havalesi gereği Dışişleri Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Mustafa Balçılar
Eskişehir

Üye
Yaşar Eryılmaz
Ağrı

Üye
Mustafa Kul
Erzincan

Üye
Kerem Güneş
Kars

Kâtip
Hamdi Özsoy
Afyon

Üye
Sait Ekinci
Burdur

Üye
Türkân Akyol
İzmir

Üye
Talat Sargın
Tokat

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışışleri Komisyonu
Esas No. : 1/578
Karar No. : 7

24.10.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgarî Yaş Hakkında 123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 3.10.1990 Tarihli Üçüncü Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

16 yaşından küçük çocukların madenlerde çalıştırılmayacağını öngören Sözleşme Komisyonumuzca da uygun görülerek, aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü
<i>Adnan Tütken</i>	<i>M. Cavî Kavak</i>
Amasya	İstanbul
Üye	Üye
<i>Baki Durmaz</i>	<i>Fethi Çelikbaş</i>
Afyon	Burdur
Üye	Üye
<i>H. Cahî Aral</i>	<i>Öner Miski</i>
Elazığ	Hatay
Üye	Üye
<i>Abdulvahap Dizdaroğlu</i>	<i>Nurettin Yılmaz</i>
Mardin	Mardin
Üye	
<i>Özer Gürbüz</i>	
Sinop	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgari Yaş Hakkında 123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Uluslararası Çalışma Teşkilatının 49 uncu Genel Konferansı tarafından 22 Haziran 1965 tarihinde kabul edilen Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgari Yaş Hakkında 123 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

T. Özal

Başbakan

Devlet Bak. ve Başbakan Yrd. V.

G. Tâner

Devlet Bakanı

G. Tâner

Devlet Bakanı

I. Çelebi

Devlet Bakanı

İ. Özarlan

Devlet Bakanı

E. Komukman

Adalet Bakanı

M. O. Sungurlu

İçişleri Bakanı

A. Aksu

Maliye ve Gümrük Bakanı

E. Pakdemirli

Bayındırlık ve İskân Bakanı

C. Altınkaya

Ulaştırma Bakanı

C. Tüncel

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İ. Aykut

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

F. Kurt

Turizm Bakanı

İ. Aküzüm

Devlet Bakanı

K. İnan

Devlet Bakanı

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Yazar

Devlet Bakanı V.

İ. Özarlan

Devlet Bakanı

İ. Aştın

Millî Savunma Bakanı

İ. S. Giray

Dışişleri Bakanı

A. M. Yılmaz

Millî Eğitim Bakanı

A. Akyol

Sağlık Bakanı

H. Şuğın

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

L. Kayalar

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

İ. Aştın

Kültür Bakanı

N. K. Zeybek

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgari Yaş Hakkında 123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgari Yaş Hakkında 123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

SÖZLEŞME NO. : 123

Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgarî Yaş Hakkında Sözleşme

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine 2 Haziran 1965 tarihinde Cenevre'de toplanan Uluslararası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı, kırkdokuzuncu toplantısında;

Oturum gündeminin dördüncü maddesinde yer alan yeraltı madenlerinde işe alınmada asgarî yaşa ilişkin bazı tekliflerin kabul edilmesine karar vererek;

1935 tarihli Yeraltı Çalışmaları (kadınlar için) Sözleşmesinin, ilke olarak, yaşları ne olursa olsun kadınların her türlü madenlerde, yeraltında çalışmasını yasakladığını not ederek;

Madenler için de uygulanan, 1937 tarihli Asgarî Yaş (Sanayi) Sözleşmesinin 15 yaşından küçük çocukların kamu ya da özel işletmelerde veya bunların bağlı birimlerinde istihdam edilmemesi veya çalışmaması hükmünü getirdiğini not ederek;

Aynı Sözleşmede, ayrıca, mahiyeti icabı veya çalışma şartlarından dolayı, orada istihdam edilen kişilerin hayatı, sağlığı veya ahlaki bakımından tehlike arzeden işler için millî mevzuatta, ya bu işlere gençlerin kabulü için 15 yaş üstünde bir yaşın veya yaşların tespit edilmesini, ya da bu yaşları tespit edecek uygun bir makamın görevlendirilmesi gerektiğinin beyan edildiğini kaydederek;

Madenlerde yeraltında istihdamın tabiyatı icabı, bu işlere kabulde 15 yaş üstünde bir yaş tespit eden uluslararası standartların arzulanır olduğunu düşünerek;

Bu standartların uluslararası bir sözleşme şekli olması gerektiğini düşünerek;

Bindokuzyüztatmışbeş senesinin Haziran ayının yirmiikinci günü, 1965 tarihli Asgarî Yaş (Yeraltı Çalışması) adı verilecek olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul etmiştir.

Madde 1

1. Bu Sözleşmenin amacı bakımından "Maden" terimi, yeraltında insanları istihdam etmek suretiyle, yeraltından cevher çıkaran kamu ya da özel sektör olmak üzere herhangi bir işletmeyi ifade eder.

2. Madenlerde yeraltında istihdama ya da çalışmaya ilişkin bu Sözleşme hükümleri, taş ocaklarında yeraltında istihdamı ya da çalışmayı da kapsar.

Madde 2

1. Tespit edilmiş belirli bir asgarî yaş altındaki kişiler yeraltında madenlerde istihdam edilemez veya çalıştırılmazlar.

2. İşbu Sözleşmeyi onaylayan her üye ülke onay belgesine ekleyeceği bir açıklamada tespit ettiği asgarî yaşı belirtecektir.

3. Asgarî yaş hiçbir şekilde 16 yaşdan aşağı olamaz.

Madde 3

İşbu Sözleşmeyi onaylamış olan her üye ülke, daha sonra onay esnasında tespit etmiş olduğundan daha yüksek bir asgarî yaş tespit eder ise bu durumu ek bir açıklama ile Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne bildirebilir.

Madde 4

1. Yetkili Makam, işbu Sözleşme hükümlerinin etkin olarak uygulanmasını sağlamak amacıyla, uygun cezalar da dahil olmak üzere gerekli tüm tedbirleri alır.
2. İşbu Sözleşmeyi onaylamış olan her üye ülke, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını denetlemek amacıyla, uygun bir teftiş hizmeti idame ettirmeyi veya uygun bir teftişin yapıldığına kani olmayı taahhüt eder.
3. Millî mevzuat işbu Sözleşmenin hükümlerine uymaktan sorumlu kişileri belirler.
4. İşveren, yeraltında istihdam edilen veya çalışan ve tespit edilen asgarî yaşın en fazla iki yaş üstündekiler için aşağıdaki hususlarda kayıt tutar ve müfettişlerin denetimine hazır bulundurur.
 - a) Mümkün olan hallerde belgelenmiş doğum tarihlerini, ve
 - b) Kişinin işletmede yeraltında ilk defa istihdam edildiği veya çalıştığı tarihi
5. İşveren, işçi temsilcilerinin talepleri üzerine, yeraltında istihdam edilen ya da çalışan ve tespit edilen asgarî yaşın en fazla 2 yaş üstündeki kişilerin listelerini verir. Bu listeler, bu kişilerin doğum tarihlerini ve işletmede yeraltında ilk defa istihdam edildikleri ya da çalıştıkları tarihi gösterir.

Madde 5

İşbu Sözleşmenin 2 nci ve 3 üncü maddeleri mucibince belirlenecek asgarî yaş, en fazla temsil yetkisini haiz ilgili işveren ve işçi kuruluşlarıyla istişare sonunda tespit edilir.

Madde 6

Bu Sözleşmenin onay belgeleri tescil edilmek üzere Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecektir.

Madde 7

1. Bu Sözleşme, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerinden sadece onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olanları bağlayacaktır.
2. Bu Sözleşme, iki üyenin onay belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil tarihinden oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.
3. Bunu takiben, Sözleşme herhangi bir üye için, onaylamanın tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 8

1. Bu Sözleşme'yi onaylamış olan bir üye, Sözleşme'nin ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra,

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve onun tarafında tescil edilecek bir bildirim ile Sözleşmeyi feshedebilir. Fesih, tescil tarihinin üzerinden bir yıl geçmeden muteber olmaz.

2. Bu Sözleşme'yi onaylamış bulunan ve önceki fıkrada belirtilen on yıllık devrenin sonundan itibaren bir yıl içinde bu Madde gereğince feshetmek hakkını kullanmış her üye, yenden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşme'yi, her on yıllık devrenin sona ermesinden sonra bu maddede derpiş edilen hükümlere göre feshedebilecektir.

Madde 9

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onay ve fesihlerin tescil işlemini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine bildirecektir.

2. Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onay belgesinin tescil edildiğini Teşkilat üyelerine bildirirken bu Sözleşme'nin yürürlüğe giriş tarihine Teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 10

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, önceki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu onay ve fesih işlemlerine dair bilgilerin tamamını Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 11

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü hallerde, bu Sözleşme'nin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşme'nin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınıp alınmaması hususunu inceleyecektir.

Madde 12

1. Genel Konferansın, bu Sözleşmenin tamamını veya bir kısmını değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme'de aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde :

a) Değişiklik getiren yeni Sözleşme'nin bir üye tarafından onaylanması, bu yeni Sözleşme'nin yürürlüğe girmesi kaydıyla, yukarıdaki sekizinci madde hükümleri gözönünde tutulmaksızın, işbu Sözleşme'nin derhal feshi neticesini doğuracaktır.

b) Değişiklik getiren yeni Sözleşme'nin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, işbu Sözleşme üye ülkelerin onayına artık açık tutulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme'yi onaylamış bulunan ve değişiklik getiren Sözleşme'yi onaylamayacak olan ülkeler açısından işbu Sözleşme aynı muhteva ve biçimde yürürlükte kalacaktır.

Madde 13

Bu Sözleşme'nin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.